

„Załącznik Nr 2”

GMINNY
PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
na lata 2008 – 2010

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Diagnoza sytuacji	4
2.1	Charakterystyka Gminy Bliżyn.....	4
2.2	Ocena sytuacji epidemiologicznej.....	6
2.2.1	Narkomania jako problem społeczny odczuwany przez społeczność lokalną.....	6
2.2.2	Rozpowszechnienie używania narkotyków wśród młodzieży szkolnej.....	10
2.2.3	Postawy młodzieży szkolnej wobec rówieśników używających środki psychoaktywne.....	12
2.2.4	Dostępność narkotyków w opinii młodzieży.....	13
3.	Opis zasobów i działań profilaktycznych podejmowanych w Gminie Bliżyn.....	14
3.1	Gminny system profilaktyki.....	14
3.2	Udział młodzieży szkolnej w zajęciach profilaktycznych.....	15
4.	Leczenie i rehabilitacja.....	17
5.	Ograniczanie podaży.....	18
6.	Zdiagnozowane obszary problemowe.....	18
7.	Analiza partnerów do współpracy w realizacji programu.....	22
8.	Analiza SWOT.....	24
9.	Program działania na lata 2008 – 2010.....	25
9.1	Definicja celów ogólnych gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, wskaźniki osiągnięć oraz źródła weryfikacji.....	25
9.2.	Cele szczegółowe, działania, wskaźniki realizacji oraz źródła weryfikacji.....	26
9.3	Harmonogram działań oraz budżet.....	29
9.4.	System monitorowania i ewaluacji.....	32
10.	Założenia i czynniki ryzyka w realizacji programu.....	32
11.	Informacja i działania konsultacyjne.....	33

1. Wstęp

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii opracowany został zgodnie z art. 2 Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. oraz założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Program jest programem operacyjnym Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjętej uchwałą Nr XXVII/22 z dnia 14 grudnia 2005r. W zakresie profilaktyki uniwersalnej jest spójny z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjętym do realizacji Uchwałą Nr III/11/2006 z dnia 29 grudnia 2006r.

W celu opracowania i wdrażania programu przeciwdziałania narkomanii Zarządzeniem Nr 15/2007 Wójta Gminy Bliżyn z dnia 28 marca 2007r powołano zespół zadaniowy w składzie:

Koordynator:

- *Halina Boczek – pracownik merytoryczny Urzędu Gminy*

Członkowie:

- *Irmína Młodawska – pedagog szkolny Zespołu Szkół w Bliżynie*
- *Anna Smulczyńska – instruktor teatralny Gminnego Ośrodka Kultury*
- *Emil Sadza – dzielnicowy Posterunku Policji w Bliżynie*
- *Zofia Nowak – kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej*
- *Danuta Czarnecka – przedstawiciel Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddział w Bliżynie*
- *Tomasz Durlik – dyrektor Zespołu Szkół w Bliżynie*
- *Adam Młodawski – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Bliżynie*
- *Adela Walczak – przedstawiciel Samodzielnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bliżynie*
- *ks. Andrzej Bartosiński – przedstawiciel Parafii Rzymsko – Katolickiej w Bliżynie*

Zespół odbył 4 posiedzenia, w trakcie których ustalono harmonogram działań związanych z opracowaniem programu oraz dokonano analizy i syntezy zebranego materiału diagnostycznego.

Prezentowany program opracowano w ramach projektu „Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym”, realizowanego przez Fundację Demokracji Ludowej na zlecenie Fundacji Fundusz Współpracy i Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii w ramach projektu Transition Facility.

2. Diagnoza sytuacji

Podstawę opracowania programu stanowiła diagnoza lokalna, która została przeprowadzona przez zespół zadaniowy w okresie: marzec 2007 – maj 2007. W ramach diagnozy wykonano:

- Badania ankietowe wśród mieszkańców gminy - do badań zastosowano kwestionariusz ankiety „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców”, badana próba liczyła 90 osób w wieku od 18 do 67 roku życia, w tym 54 osoby to kobiety, a 36 osób to mężczyźni,
- Badania ankietowe wśród uczniów w szkołach – zastosowano zmodyfikowaną ankietę ESPAD, badania dotyczyły młodzieży gimnazjalnej, objęto nimi 200 uczniów klas drugich i trzecich w marcu 2007r., w tym 98 dziewcząt i 102 chłopców,
- Wywiad z problemowym użytkownikiem narkotyków, zamieszkałym na terenie gminy,
- Wywiady z przedstawicielami instytucji - wywiady z dyrektorami szkół i pedagogami szkolnymi na terenie gminy, z dyrektorem Gminnego Ośrodka Kultury, z kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przewodniczącą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, funkcjonariuszem policji, terapeutą ze stowarzyszenia Klubu Abstynenta „Jutrzenka”, organizacjami pozarządowymi: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży oraz terapeutką Stowarzyszenia Pomocy „Arka Noego” i przedstawicielem służby zdrowia,
- Zbieranie danych statystycznych i analiza dokumentów instytucji społecznych – przeanalizowano dane statystyczne otrzymane z policji, Ośrodka Terapii Uzależnienia w Skarżysku – Kamiennej oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie.

2.1. Charakterystyka Gminy Bliżyn

Gmina Bliżyn jest położona w północnej części województwa świętokrzyskiego, w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Zajmuje obszar 141 km², na którym

mieszka 8908 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 61,5. Gmina podzielona jest na 23 sołectwa. Stolicą gminy jest Bliżyn, tu mieszczą się: siedziba władz samorządowych, Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna, Posterunek Policji. Gmina ma bardzo dobre połączenie z leżącym w pobliżu miastem Skarżysko – Kamienna. Inne miasta położone w pobliżu gminy to: Stąporków i Suchedniów. Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe oraz gimnazjum z siedzibą w Zespole Szkół w Bliżynie, które skupia młodzież z całej okolicy. Do szkół ponadgimnazjalnych młodzież uczęszcza do Skarżyska.

Problemy społeczne mieszkańców gminy określone zostały w świetle danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie, dotyczących liczby osób otrzymujących pomoc socjalną w różnych sytuacjach trudnych na przestrzeni lat 2004 – 2006.

Tabela 1. Powody trudnych sytuacji życiowych, w których przyznawano świadczenia pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Bliżyn w latach 2004 – 2006

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2004	2005	2006
Ubóstwo	108	626	450
Bezrobocie	66	31	198
Niepełnosprawność	93	67	78
Przemoc w rodzinie	10	0	49
Długotrwała lub ciężka choroba	34	38	49
Alkoholizm	24	18	48
Bezradność w sprawach opiek – wych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20	6	39
Narkomania	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zastanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej MPiPS – 03

Na terenie gminy wzrasta liczba rodzin, które nie radzą sobie w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2005r. było 6 takich rodzin, podczas gdy w 2006r. liczba ich zwiększyła się do 39. Wzrasta liczba rodzin z problemem alkoholowym (w 2005r. – 38, w 2006r. – 48). Na osłabienie pozycji rodziny wpływa również bezrobocie (w 2005r. – 31, w 2006r. – 198). Ubóstwem dotkniętych jest 450 rodzin. Poważnym problemem jest przemoc w rodzinie, w 2006r. zjawisko to dotyczyło 49 rodzin. Nie wyszczególniono narkomanii jako powodu trudnej sytuacji życiowej, ale z wywiadu z kierowniczką GOPS wynika, że w 2007r. zanotowano jedną rodzinę, w której problem stanowi narkomania.

Z wywiadu z przewodniczącą GKRPA wynika, że w 2006r. przeprowadzono 40 rozmów interwencyjno – motywujących w związku z nadużywaniem alkoholu, przygotowano

6 wniosków do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia. Punkt konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym udzielił porad i wsparcia 68 członkom rodzin z problemem alkoholowym. Podobnie było w 2005 roku.

Posterunek Policji w Bliżynie udostępnił dane liczbowe obrazujące zjawisko przemocy na terenie gminy w latach 2005 – 2006. Z udostępnionych danych i informacji uzyskanych z wywiadu z funkcjonariuszem wynika, że w 2006r. wypełniono 22 „Niebieskie karty”, w tym w 14 przypadkach na przemoc nakładał się problem alkoholowy. Liczba sprawców przemocy domowej wzrosła w stosunku do roku 2005 (2005r. – 18, 2006r. – 53 sprawców). Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych utrzymuje się na takim samym poziomie – 12 osób.

2.2. Ocena sytuacji epidemiologicznej

2.2.1. Narkomania jako problem społeczny odczuwany przez społeczność lokalną

Tabela 2. Narkomania w randze problemów społecznych wskazywanych przez ankietowanych dorosłych mieszkańców Gminy Bliżyn

Wyszczególnienie problemów społecznych	Bardzo ważne	Ważne	Średnio ważne	Mało ważne	Nieważne	Trudno powiedzieć
Przestępczość gospodarcza	21%	30%	21%	18%	1%	9%
Przestępczość pospolita	31%	51%	10%	3%	2%	4%
Narkomania	40%	29%	14%	9%	2%	7%
Zanieczyszczenie środowiska	37%	43%	12%	6%	0%	3%
Alkoholizm	59%	32%	3%	4%	1%	1%
Kryzys moralny	17%	41%	22%	12%	2%	6%
Zły stan zdrowia społeczeństwa	59%	32%	3%	4%	1%	1%
Spadek stopy życiowej	41%	39%	12%	4%	2%	2%
Sytuacja mieszkaniowa	36%	39%	19%	3%	1%	3%
Przemoc w rodzinie	54%	32%	4%	3%	0%	7%
Przemoc i agresja na ulicach	60%	28%	6%	3%	1%	3%
Picie alkoholu przez młodzież	60%	33%	7%	0%	1%	0%
Bezrobocie	73%	26%	2%	0%	0%	0%
AIDS	31%	19%	18%	10%	3%	18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

W celu rozpoznania jak problemy uzależnień są postrzegane w społeczności lokalnej przeprowadzono badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców gminy.

Za najważniejszy problem społeczny mieszkańcy uznali bezrobocie (73% podało jako bardzo ważny, 26% - ważny). Na drugim miejscu znajduje się przemoc i agresja na ulicach oraz picie alkoholu przez młodzież (60% uznało je za bardzo ważne). Następnie podano alkoholizm oraz zły stan zdrowia społeczeństwa (59% ankietowanych uznało je za bardzo ważne problemy). Wysoko w randze problemów społecznych oceniana jest także narkomania – 40% uznaje ją za bardzo ważny problem, 42% ankietowanych stwierdziło, że spotyka na terenie gminy narkomanów, ale 81% nie zna żadnego osobiście.

Tabela 3. Ocena możliwości zdobycia substancji psychoaktywnych w opinii dorosłych

Nazwa substancji	Niemożliwe	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
Leki uspokajające lub nasenne	4%	7%	11%	40%	29%	9%
Marihuana lub haszysz	12%	26%	18%	11%	10%	24%
LSD	17%	27%	21%	7%	2%	26%
Grzyby halucynogenne	13%	19%	17%	12%	16%	23%
Ecstasy	17%	26%	19%	12%	3%	23%
Amfetamina	17%	26%	19%	12%	4%	22%
Crack	17%	30%	18%	8%	1%	27%
Kokaina	17%	30%	27%	2%	1%	23%
Heroina	18%	29%	24%	3%	1%	23%
Sterydy anaboliczne	13%	19%	20%	9%	14%	24%
„Kompot”	13%	29%	13%	12%	7%	26%
Bimber	4%	8%	11%	17%	43%	14%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

W opinii respondentów najłatwiej zdobyć bimber (43% uznało za bardzo łatwe) oraz leki uspokajające lub nasenne (40% oceniło zdobycie ich jako dosyć łatwe). Zdobycie innych środków oceniane jest jako znacznie trudniejsze, ale nikt nie jest oceniane jako niemożliwe.

Tabela 4. Określanie narkomana

Określanie narkomana	Tak	Nie
Człowiek chory	90%	10%
Przestępcą	26%	74%
Człowiek nieszczęśliwy	81%	19%
Osoba mająca zły wpływ na innych	82%	18%
Osoba o dużej wrażliwości	31%	69%
Dziwak, człowiek, który wyróżnia się wyglądem, zachowaniem	52%	48%

Niebieski ptak, pasożyt społeczny	39%	61%
Awanturnik, chuligan	34%	66%
Człowiek, którego otoczenie nie rozumie	64%	36%
Człowiek, któremu nie powiódło się w życiu	64%	36%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

Z badań wynika, że mieszkańcy postrzegają narkomana jako człowieka chorego i nieszczęśliwego. Dostrzegają także problem złego wpływu takiego człowieka na inne osoby.

Tabela 5. Sposób postępowania z narkomanami

Zalecany sposób postępowania	Tak	Nie
Leczyć	98%	13%
Izolować od społeczeństwa	38%	62%
Karać	51%	49%
Pomagać, otoczyć opieką	90%	10%
Pozostawić samym sobie	4%	96%
Dawać narkotyki	1%	99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

Zdecydowana większość respondentów (98%) uważa, że narkomanów należy leczyć. Prawie tyle samo osób (90%) jest za tym, by pomagać im i otoczyć ich opieką. Jedynie 4% badanych uważa, że należy pozostawić ich samym sobie.

Tabela 6. Wskazanie, kto powinien zajmować się zapobieganiem problemowi narkomanii wśród młodzieży

Instytucja	Tak	Nie
Rodzice	96%	4%
Oświata - szkoły	92%	8%
Policja	77%	23%
Kościół	59%	41%
Służba zdrowia	92%	8%
Organizacje pozarządowe (społeczne)	94%	6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

Mieszkańcy uważają, że problemem zapobiegania narkomanii wśród młodzieży powinni przede wszystkim zajmować się rodzice (96%), następnie organizacje pozarządowe (94%)

oraz szkoły i służba zdrowia (po 92%). W opinii 61% badanych najskuteczniejsze są działania rodziców.

Badania wykazują, że dorośli potępiają zachowanie nastolatka, który od czasu do czasu używa środki psychoaktywne. Zaznacza się to zwłaszcza jeśli chodzi o narkotyki.

Tabela 7. Ocena zachowania nastolatka w kontakcie ze środkami psychoaktywnymi

Rodzaj kontaktu	Zdecydowanie potępiam	Raczej potępiam	Raczej nie potępiam	Zdecydowanie nie potępiam	Trudno powiedzieć
Pali papierosy	57%	33%	8%	1%	1%
Pali marihuanę	84%	12%	3%	0%	1%
Pije piwo	66%	22%	11%	1%	0%
Pije wino	61%	32%	7%	0%	0%
Pije wódkę	76%	14%	10%	0%	0%
Używa amfetaminę	92%	7%	1%	0%	0%
Używa kokainę	96%	4%	0%	0%	0%
Używa heroinę	96%	4%	0%	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

Badania wykazują, że dorośli potępiają zachowanie nastolatka, który od czasu do czasu używa środki psychoaktywne. Zaznacza się to zwłaszcza jeśli chodzi o takie narkotyki jak: amfetamina (92%), kokaina, heroina (96%), marihuana (84%). Nieco bardziej tolerancyjnie traktują palenie (57%), picie piwa (66%) i wina (61%) przez nastolatka.

Tabela 8. Ocena ryzyka (zdrowotnego lub innego) dla ludzi , którzy zażywają środki psychoaktywne, w opinii mieszkańców gminy

Zachowanie ryzykowne	Nie ma ryzyka	Małe ryzyko	Umiarkowane ryzyko	Duże ryzyko	Nie wiem
Pałają papierosy od czasu do czasu	11%	21%	41%	27%	0%
Pałają jedną lub więcej paczek papierosów dziennie	0%	8%	12%	80%	0%
Wypijają jeden lub dwa drinki prawie codziennie	1%	3%	39%	54%	2%
Wypijają cztery lub pięć drinków prawie codziennie	0%	3%	10%	84%	2%
Wypijają pięć lub więcej drinków 1 raz lub 2 razy w ciągu każdego weekendu	0%	11%	36%	49%	3%
Próbują marihuanę lub haszysz 1 lub 2 razy w życiu	7%	16%	22%	52%	3%
Pałają marihuanę lub haszysz od	2%	7%	16%	73%	3%

czasu do czasu					
Pałą marihuanę lub haszysz regularnie	0%	0%	4%	93%	2%
Zażywają regularnie leki uspokajające i nasenne bez wskazań lekarskich	0%	0%	16%	80%	4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet „Problemy substancji psychoaktywnych w ocenie mieszkańców” przeprowadzonych w maju 2007r.

2.2.2. Rozpowszechnienie używania narkotyków wśród młodzieży szkolnej

Prezentacja wyników przedstawia rozpowszechnienie używania różnych substancji psychoaktywnych przez młodzież, opinię o szkodliwości ich używania, ocenę możliwości zdobycia narkotyku w najbliższym otoczeniu.

Tabela 9. Palenie tytoniu

Poziom klasy	Nigdy nie palił	Palenie papierosów kiedykolwiek w życiu	W ciągu ostatnich 12 miesięcy	W ciągu ostatnich 30 dni
Drugie i trzecie gimnazjum	46,4%	53,6%	25,5%	14,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Tabela 10. Palenie tytoniu według płci

Poziom klasy	Nigdy		Palenie papierosów kiedykolwiek w życiu	
	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta
Drugie i trzecie gimnazjum	36,2%	52,9%	63,8%	47,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

W gminie Bliżyn jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem tytoniu chociaż raz w życiu miało 53,6% uczniów klas drugich i trzecich gimnazjum. Palenie tytoniu częściej deklarują chłopcy. Najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży są napoje alkoholowe, a wśród nich na pierwszym miejscu jest piwo, następnie wódka i dopiero na trzecim – wino.

Tabela 11. Picie napojów alkoholowych

Poziom klasy		Picie piwa	Picie wina	Picie wódki
	Kiedykolwiek w życiu	85,1%	62,1%	67,4%

Drugie i trzecie gimnazjum	Kiedykolwiek w życiu	85,1%	62,1%	67,4%
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	36%	26,9%	21,5%
	Nigdy	14,8%	37,9%	32,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Tabela 12. Picie alkoholu według płci

Poziom klasy		Nigdy		Picie kiedykolwiek w życiu	
		chłopcy	dziewczeta	chłopcy	dziewczeta
Drugie i trzecie gimnazjum	Picie piwa	9,2%	20,4%	90,8%	79,6%
	Picie wina	32%	43,9%	68%	56,1%
	Picie wódki	21,5%	42,6%	78,5%	57,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Eksperymentowanie z piciem piwa przynajmniej raz w życiu zadeklarowało 85,1% gimnazjalistów z klas drugich i trzecich. Względnie często tj. na 30 dni przed badaniem piło piwo 36% gimnazjalistów. W przypadku każdego z napojów alkoholowych odsetki pijących są wyższe wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Odsetek młodzieży, która miała doświadczenia z narkotykami jest o wiele niższy. Rozpowszechnienie używania narkotyków przez młodzież szkolną opisuje się w trzech zakresach czasowych: używane kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Tabela 13. Używanie narkotyków

Poziom klasy		Nigdy	Kiedykolwiek w życiu	W ciągu ostatnich 12 m-cy	W ciągu ostatnich 30 dni
	Marihuana	86,9%	13,1%	5,6%	4%
	Substancje wziewne	90,6%	9,4%	4,6%	4%
	Leki uspokajające lub nasenne	78,2%	22,8%	7,6%	5,3%
	Amfetamina	96%	4%	2%	0,9%
	LSD	97%	3%	2%	0,9%

	Grzyby halucynogenne	86,6%	13,4%	4,6%	2,4%
	Sterydy	91,5%	8,5%	5,6%	4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Wśród młodzieży z gimnazjum najwyższy odsetek odpowiedzi na temat używania narkotyków przynajmniej raz w życiu dotyczył leków uspokajających i nasennych – 22,8%, w dalszej kolejności grzyby halucynogenne – 13,4%, a następnie marihuana -13,1%.

W świetle przeprowadzonych badań można uznać, że 5,3% uczniów używa leków uspokajających lub nasennych co najmniej raz w miesiącu, na drugim miejscu znajdują się substancje wziewne, marihuana, sterydy – po 4%.

Tabela 14. Używanie narkotyków według płci

Poziom klasy	Nazwa substancji	Nigdy		Kiedykolwiek w życiu	
		chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta
Drugie i trzecie klasy gimnazjum	Marihuana	84,9%	88,7%	15,1%	11,3%
	Substancje wziewne	88,3%	92,7%	11,7%	7,3%
	Leki uspokajające lub nasenne	79,6%	76,6%	20,4%	23,4%
	Amfetamina	94%	97,9%	6%	2,1%
	LSD	96%	97,9%	4%	2,1%
	Grzyby halucynogenne	81,5%	91,7%	19%	8,3%
	Sterydy	84,9%	97,9%	15,1%	2,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Wskaźniki używania narkotyków przez młodzież gimnazjalną w poszczególnych okresach czasowych są nieco zróżnicowane według płci. Chłopcy częściej sięgają po każdą z substancji, z wyjątkiem leków uspokajających i nasennych, które preferują dziewczęta.

2.2.3. Postawy młodzieży szkolnej wobec rówieśników używających środki psychoaktywne

Wpływ rówieśników na poczynania młodego człowieka ma istotne znaczenie, szczególnie w okresie dojrzewania. Koledzy i koleżanki odgrywają wówczas kluczową rolę

w kształtowaniu postaw i zachowań młodych ludzi, a kryzys autorytetu dorosłych utrudnia wychowawcom i opiekunom oddziaływanie wychowawcze.

Tolerancyjna postawa rówieśników wobec użycia niektórych środków psychoaktywnych sprawia, że będą one bardziej akceptowane przez młodego człowieka, wbrew sugestiom osób dorosłych.

Tabela 15. Potępienie używania poszczególnych substancji przez młodzież gimnazjalną klas drugich i trzecich

Skala oceny	Nie potępiam	Potępiam	Zdecydowanie potępiam	Nie wiem
Palenie papierosów od czasu do czasu	24,5%	27,5%	19,5%	28,5%
Palenie 10 lub więcej papierosów dziennie	9%	26,6%	47,5%	18,5%
Wypicie alkoholu raz lub dwa razy na rok	70%	12,5%	9%	8,5%
Upijanie się raz na tydzień	14,5%	31,5%	41,5%	12,5%
Spróbowanie raz lub dwa razy narkotyku	16,5%	18,1%	47%	18%
Spróbowanie leków uspokajających lub nasennych bez recepty lekarza	15,5%	26,5%	25,5%	32,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Wyniki badań ujawniają zróżnicowane opinie w zależności od używanego środka. Młodzież negatywnie ocenia spróbowanie raz lub dwa razy narkotyku – 18,1% to potępiam, a 47% zdecydowanie to potępiam oraz upijanie się raz na tydzień – 31,5% potępiam ten fakt, 41,5% - zdecydowanie to potępiam. Podobną dezaprobatę wyrażają jeśli chodzi o palenie 10 lub więcej papierosów dziennie – potępiam to 26,6%, zdecydowanie potępiam – 47,5%. Znacznie łagodniej traktowane jest palenie papierosów od czasu do czasu – potępiam to 27,5%, zdecydowanie potępiam 29,5%, natomiast 24,5% w ogóle nie potępiam tego czynu. Jednak najbardziej liberalnie młodzież traktuje wypicie alkoholu raz lub dwa razy na rok – 70% nie potępiam takiego postępowania, a zdecydowanie to potępiam jedynie 9% badanych.

2.2.4. Dostępność narkotyków w opinii młodzieży gimnazjalnej

Możliwość zdobycia narkotyku ma istotny wpływ na jego zażywanie. Stąd też duże znaczenie ma ustalenie jak w opinii młodzieży przedstawia się problem wejścia w posiadanie narkotyków.

Tabela 16. Ocena dostępności narkotyku w opinii młodzieży

Ocena możliwości zdobycia	Poważny problem	Niewielki problem	Żaden problem	Nie interesuję się tym
W szkole	33,5%	32%	20,5%	14%
Poza szkołą	14,5%	20,5%	52,5%	12,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Zdobycie narkotyku w szkole stanowiłoby poważny problem dla 33,5% uczniów, za niewielki problem uznało to 32% respondentów, a 20,5% uważa, że nie byłoby to dla nich żaden problem. Nieco łatwiej zdobyć narkotyki poza szkołą: dla 52,5% badanych to żaden problem, dla 20,5% - niewielki problem, a poważnym problemem byłoby to zaledwie dla 14,5% gimnazjalistów.

3. Opis zasobów i działań profilaktycznych podejmowanych w Gminie Bliżyn.

3.1. Gminny system profilaktyki.

Dotychczasowe działania w obszarze profilaktyki prowadzone były w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zaznacza się tu wiodąca rola placówek oświatowych. Dziewięciu nauczycieli posiada, bowiem kursy do prowadzenia warsztatów z zakresu programów profilaktycznych (typu „Spójrz inaczej” lub „Siedem Kroków”). Na terenie szkół podstawowych, co roku przeprowadzany jest Szkolny Konkurs Profilaktyki Uzależnień dla uczniów klas szóstych. Zwycięski zespół 3 – osobowy bierze udział w etapie rejonowym organizowanym przez PCK w Skarżysku. W 2006r drużyna ze Szkoły Podstawowej w Bliżynie zajęła I miejsce, a w bieżącym roku – III miejsce. Działania Gminnego Ośrodka Kultury wiązały się z organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Na przestrzeni 2006r organizowano Powiatowe Teatralne Spotkania Profilaktyczne, na których wystąpiło 10 zespołów teatralnych (ogółem 100 osób, dla ok. 200 odbiorców). Przystąpiono do Ogólnopolskiej Kampanii „Rodzina przeciw HIV”, w ramach której zorganizowano „Biały Marsz”. W przedsięwzięciu tym uczestniczyło ok. 100 osób.

Przeprowadzono także konkurs literacki o tematyce profilaktycznej (28 osób – 26 prac). Dla uczniów gimnazjum wystawiono monodram „Narkomanka”. W czasie wakacji 60 uczniów uczestniczyło w Wakacyjnym Turnieju Szóstek Piłkarskich. Na w/w przedsięwzięcia GOK otrzymał dotację w wys. 3 tys. zł. Działania o podobnym charakterze i zasięgu prowadzone są przez w/w placówkę w każdym roku. Od 2004r. na terenie gminy, w Sorbinie, działa świetlica środowiskowa, dla której przeznaczono dotację w wysokości 2 400zł na zakup sprzętu do prowadzenia zajęć sportowych. Prowadzone są tam także zajęcia komputerowe, artystyczne, muzyczne oraz pomoc w nauce. Uczestniczy w nich około 30 dzieci w wieku 6 – 12 lat. Uczniowie Zespołu Szkół w Bliżynie wyjeżdżają na Zieloną Szkołę, gdzie biorą udział w programie profilaktycznym „Dokonujemy właściwych wyborów”. Na realizację tego zadania przeznaczana jest dotacja (w 2005r. – 2 000 zł, w 2006r. – 3 360 zł). Ponadto z kolonii z programem profilaktycznym, co roku korzysta około 40 uczniów z rodzin z problemem uzależnień i przemocy (w 2006r. przeznaczono na ten cel dotację w wys. 26 000 zł.). Od 3 lat młodzież wyjeżdża na obóz szkoleniowo – wypoczynkowy Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych z programem profilaktycznym. W 2006r. wyjazd objął 11 gimnazjalistów. Dotacja do obozu wyniosła 6 500 zł. W szkołach na terenie gminy w każdym roku odbywają się przedstawienia teatrów profilaktycznych przygotowane przez profesjonalnych realizatorów. W bieżącym roku dzieci i młodzież obejrzały spektakl pt. „Z innej perspektywy” przygotowany przez krakowski teatr „Odysseusz”. Partnerami w dziedzinie profilaktyki są organizacje pozarządowe: TPD, „Arka Noego”, a także organizacja młodzieżowa KSM, która co roku organizuje „Gwiazdkę” i „Dzień Dziecka” dla 30 najuboższych dzieci z terenu parafii. Zabawa przeplatana jest grami i guizami o tematyce profilaktycznej.

Budżet Gminy na cele Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynosił w poszczególnych latach:

2003 – ogółem wydatkowano 61. 262 zł, w tym na profilaktykę 38 659 zł

2004 – ogółem wydatkowano 60. 690 zł, w tym na profilaktykę 36 775 zł

2005 – ogółem wydatkowano 54. 533 zł, w tym na profilaktykę 35 221 zł

2006 – ogółem wydatkowano 64. 651 zł, w tym na profilaktykę 41 040 zł

2007 – zaplanowano 57. 225 zł, w tym na profilaktykę 34 580 zł

3.2. Udział młodzieży szkolnej w zajęciach profilaktycznych

Dzieci i młodzież szkolna są przedmiotem szczególnego zainteresowania profilaktyków, a szkoła głównym terenem uniwersalnych działań profilaktycznych. Wypełnia ona znaczną część aktywnego życia dzieci i młodzieży oraz pozwala na sprawną organizację prowadzonych oddziaływań.

Tabela 17. Udział młodzieży gimnazjalnej klas drugich i trzecich w zajęciach profilaktycznych prowadzonych przez poszczególnych realizatorów

Realizator	Brał udział	Nie brał udziału
Wychowawca, pedagog	83%	17%
Psycholog	70%	30%
Policjant	56,5%	43,5%
Terapeuta	39,5%	60,5%
Teatr profilaktyczny	72,5%	27,5%
Realizator programu „Zielona szkoła”	33%	67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Wśród młodzieży z klas drugich i trzecich gimnazjum najwięcej uczniów uczestniczyło w lekcjach wychowawczych o tematyce uzależnień prowadzonych przez wychowawców i pedagoga szkolnego (83%). Nieco mniej (72,5%) obejrzało spektakl teatru profilaktycznego. Spośród osób spoza szkoły prowadzących zajęcia profilaktyczne, w odpowiedziach uczniów pojawia się psycholog (70% uczniów uczestniczyło), policjant (56,5%) oraz terapeuta (39,5%). Wybrana grupa uczniów (33%) uczestniczyła w programie profilaktycznym realizowanym podczas wyjazdu na „Zieloną szkołę”.

Tabela 18. Samoocena wpływu zajęć profilaktycznych na postawy młodzieży wobec używania środków psychoaktywnych

Skala oceny	Przekonały mnie, że nie warto	Dały mi do myślenia	Nic z nich nie wynikało
Lekcje o tematyce uzależnień	32,9%	47,9%	19,2%
Zajęcia z psychologiem	28,1%	46%	25,9%
Spotkanie z policjantem	21,6%	39,6%	38,7%
Spotkanie z terapeutą	24%	43,8%	21,9%
Spektakl teatru profilaktyki	23,8%	52,1%	24,3%

Zielona szkoła	29,7%	40,6%	29,75%
----------------	-------	-------	--------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet przeprowadzonych wśród młodzieży z klas drugich i trzecich Gimnazjum w Bliżynie w marcu 2007r.

Większość respondentów dostrzega pozytywny wpływ zajęć profilaktycznych na postawy młodzieży wobec używania środków psychoaktywnych. 52,1% uznało, że obejrzenie spektaklu teatru profilaktyki dało im do myślenia, a 23,8% obejrzenie spektaklu przekonało, że nie warto używać w/w środków.

Pozytywnie oceniane są również lekcje wychowawcze poświęcone profilaktyce uzależnień. Prawie połowa respondentów przyznała, że dają do myślenia, a 32,9% uczniów przekonały, że nie warto sięgać po te środki. Podobnie młodzież ocenia inne formy zajęć: spotkania z policjantem, terapeutą i psychologiem. Wyjazd na „Zieloną szkołę” i uczestnictwo w prowadzonych tam zajęciach 40,6% uczniom dało do myślenia, a 29,7% przekonało, że nie warto używać środków psychoaktywnych.

4. Leczenie i rehabilitacja

Z placówek lecznictwa nie otrzymaliśmy danych dla gminy Bliżyn, a jedynie dane dla całego powiatu. Ogółem liczba osób leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych (ICD X: F11 – F19) w latach 2005 – 2006 w powiecie skarżyskim wynosi: 2005 r. – 63 osoby, w 2006r. – 65 osób. Z przeprowadzonego pogłębionego wywiadu z problemowym użytkownikiem narkotyków w wieku 24 lat, zamieszkałym na terenie gminy wynika, że uzależnił się od substancji wziewnych. Klej butapren, rozpuszczalnik to substancje, których często używa. Sporadycznie jest to marihuana. Twierdzi, że robi to z nudy i braku zajęcia. Narkotyki zaczął przyjmować bardzo wcześnie, bo już w wieku 11 lat nastąpiła inicjacja. Z zaopatrzeniem się w tego rodzaju substancje nigdy nie miał problemu (możliwość zakupu w sklepie, klej – cena 3 zł, rozpuszczalnik – cena – 4 zł, tubka kleju starcza na jeden dzień). Pochodzi z rodziny patologicznej z problemem alkoholowym. Nie pracuje zawodowo, utrzymuje się z prac dorywczych. Niejednokrotnie miał kłopoty z powodu używania narkotyków, ponieważ gdy był „naćpany” to go pobito i okradziono, a innym razem zgubił wszystkie dokumenty. Popadł w konflikt z prawem i odsiadywał karę więzienia. Wówczas miał przerwę w zażywaniu narkotyków. W rozmowie z pracownicą socjalną GOPS przyznał, że nie wie, gdzie mógłby uzyskać pomoc mając problem narkotykowy. Z jego punktu widzenia pomoc powinna

polegać m. in. na zagospodarowaniu czasu wolnego. Rozmowa zachęciła go do skorzystania z przedstawionej mu oferty pomocy.

5. Ograniczanie podaży

W ostatnich 2, 3 latach nie odnotowano na terenie gminy przestępstw związanych z narkotykami. Zdaniem policji społeczność gminy Bliżyn zmierza głównie w kierunku nadużywania alkoholu. Z narkotykami stykają się przeważnie osoby, które z racji nauki czy pracy wyjeżdżają do Skarżyska lub innych miast.

6. Zdiagnozowane obszary problemowe

W wyniku analizy zebranego materiału diagnostycznego nastąpiła identyfikacja kluczowych i współistniejących problemów w obszarze uzależnień.

Poniżej zaprezentowano trzy obszary problemowe przedstawione w postaci drzew przyczynowo – skutkowych.

Problem 1

Młodzież używa legalne i nielegalne środki psychoaktywne; rozpoznaje się eksperymentowanie z narkotykami i okazjonalne oraz regularne używanie narkotyków (nieznaczny odsetek w przedziale od 0,9% - 2,4% - 4%,w zależności od rodzaju narkotyku, używa je regularnie).

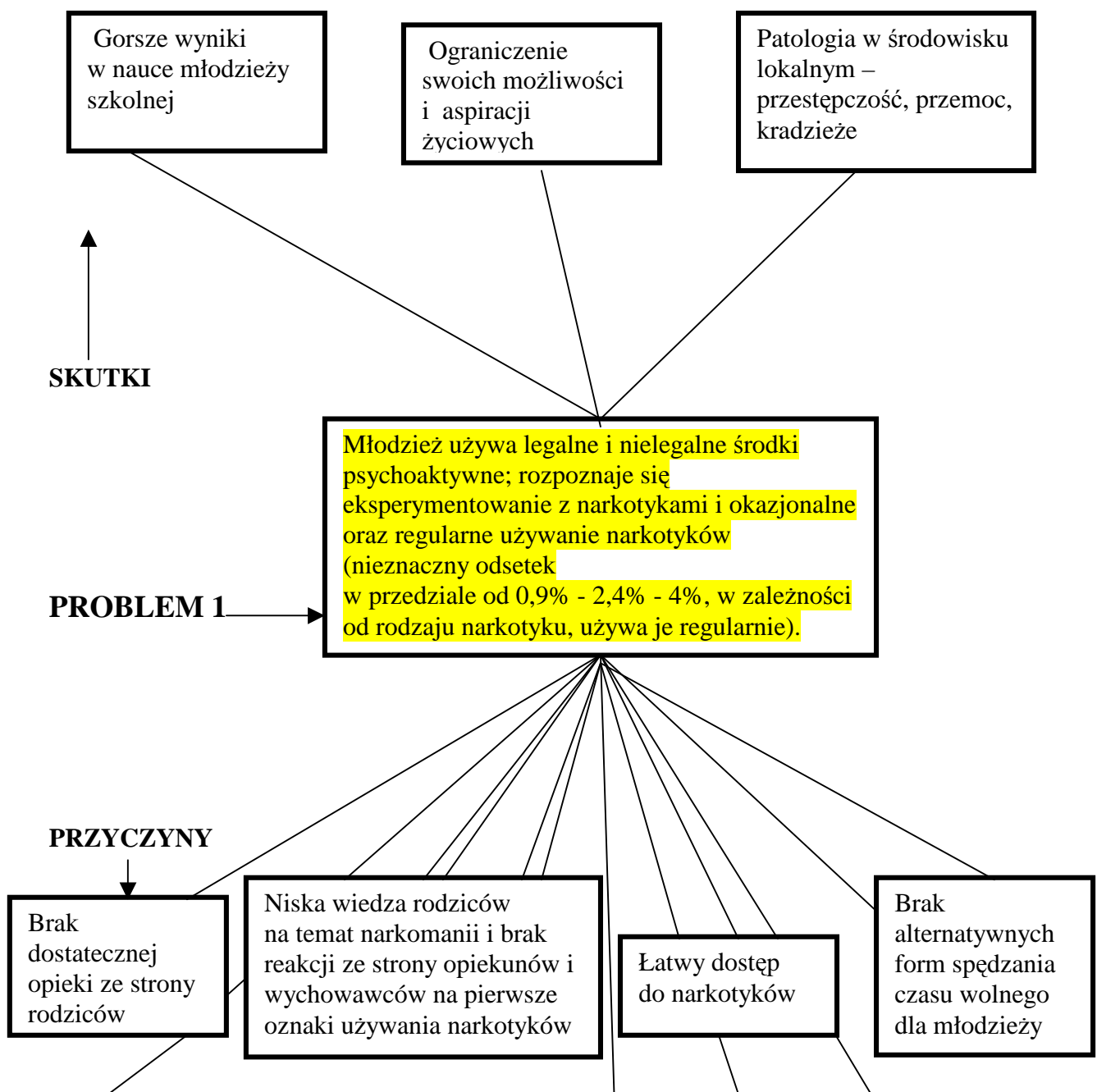
Problem 2

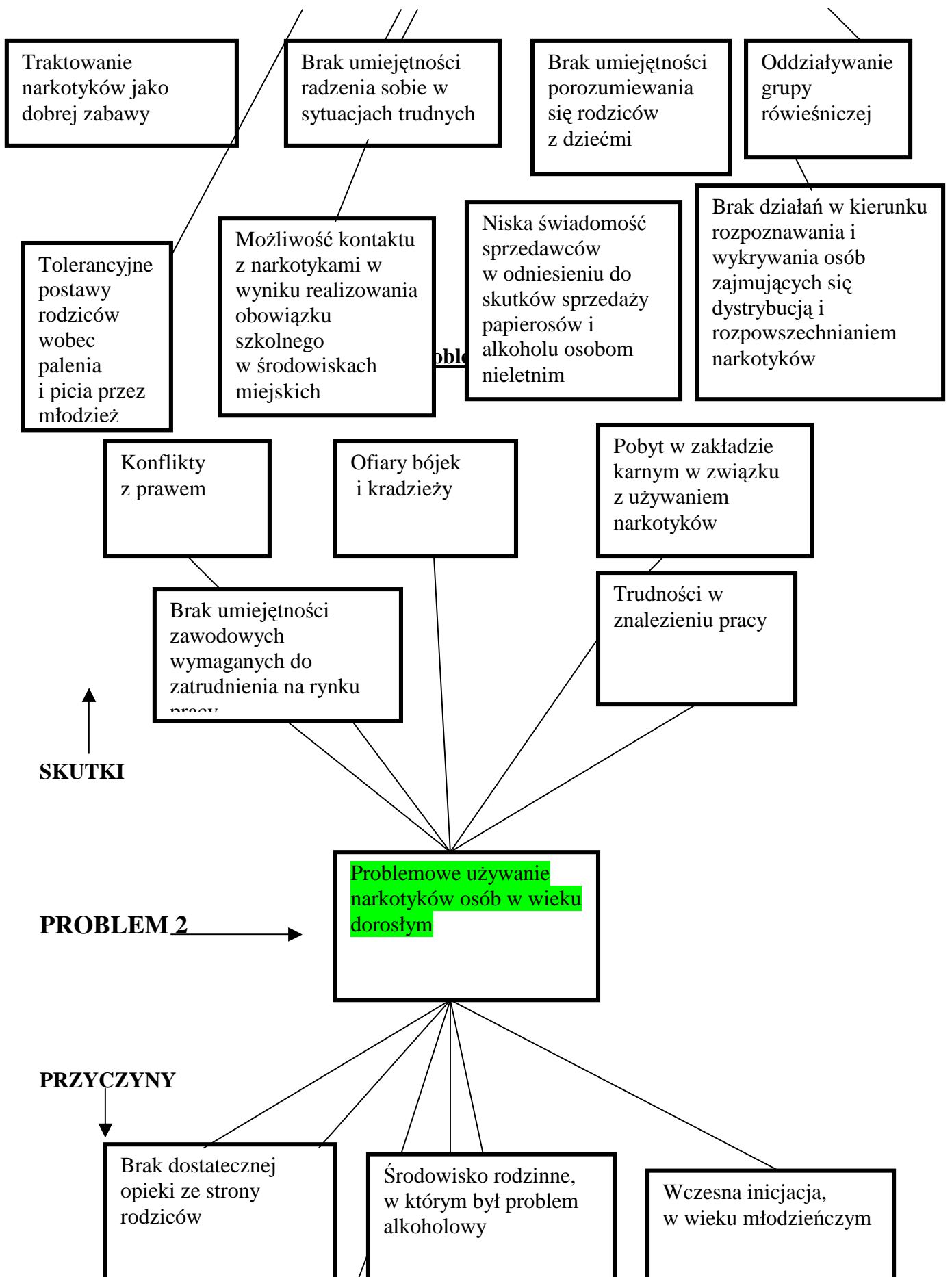
Problemowe używanie narkotyków osób w wieku dorosłym.

Problem 3

Uzależnienia rozwijają się w kontekście innych problemów społecznych (bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, zły stan zdrowia, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo).

Obszar problemowy nr 1

Dostęp do środków psychoaktywnych

Brak wiedzy u osób zażywających narkotyki o możliwościach pomocy

Brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży

Obszar problemowy nr 3

Długoletni i roszczeniowi klienci pomocy społecznej

Trudna sytuacja finansowa rodziny

Wzrost wydatków publicznych na pasywne formy pomocy

Choroby somatyczne i psychiczne w społeczności lokalnej

Zaburzone relacje społeczne i zawodowe

Wykluczenie społeczne osób i rodzin dysfunkcyjnych

Niewydolność wychowawcza rodzin problemowych

SKUTKI

PROBLEM 3

Uzależnienia rozwijają się w kontekście innych problemów społecznych (bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, zły stan zdrowia, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo).

PRZYCZYNY

Utrwalony patologiczny wzorzec używania substancji psychoaktywnych przekazywany z pokolenia na pokolenie

Brak wiedzy wśród osób dotkniętych problemami i ich rodzin na temat oferty pomocy w różnych sytuacjach trudnych

Niedostateczny rozwój aktywizujących form pomocy społecznej osób uzależnionych, a także innych klientów pomocy społecznej (kontrakty socjalne, prace społeczno – użyteczne. KIS. CIS)

Brak dostatecznej wiedzy pracowników instytucji społecznych na temat możliwości integracji osób dotkniętych problemami w środowisku społecznym i zawodowym

Niewystarczające zasoby kadrowe i instytucjonalne do obsługi osób i rodzin z różnych kategorii problemów społecznych

7. Analiza partnerów do współpracy w realizacji programu.

Problemy związane z narkotykami, podobnie jak inne problemy społeczne, znajdują się w polu zainteresowania wielu służb i instytucji, począwszy od placówek edukacyjno – wychowawczych, poprzez służbę zdrowia, pomoc społeczną, aż do instytucji strzegących porządku publicznego i przestrzegania prawa. Współpraca między nimi może znacznie podnieść efektywność działań każdej z nich.

Wśród partnerzy w realizacji programu przeciwdziałania narkomanii gminy Bliżyn są:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Placówki oświatowe,
- Służba zdrowia,
- Policja,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Jutrzenka”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Bliżynie,
- Stowarzyszenie pomocy „Arka Noego”.

Tabela 19. Analiza partnerów

Nazwa partnera	Zasoby partnera (zasoby ludzkie, zasoby sprzętowe)	Braki, słabe strony partnera	Oczekiwania partnera
Gminna Komisja Rozwiązywania	6 osób w tym lekarz, policjant, terapeuta,	Brak specjalisty uzależnienia od	Zmiana w świadomości społecznej

Problemów Alkoholowych	pracownik opieki społecznej, pracownik urzędu, nauczyciel	narkotyków, tkwiące w społeczności lokalnej stereotypy powodują że zbyt mało ludzi zgłasza się do komisji w stosunku do zjawiska, dotyczy to szczególnie problemu współzależnienia kobiet,	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Mają wystarczające środki na udzielaną pomoc i wykwalifikowaną kadre, od 2005 nowym zadaniem GOPS jest prowadzenie KIS, gdzie zatrudniają terapeutę i pedagoga.	W związku z liczbą obsługiwanych klientów powinien być zatrudniony o jeden więcej pracownik socjalny.	Pozyskanie partnerów do współpracy w zakresie profilaktyki i pomocy społecznej.
Placówki oświatowe	Ok. 9 nauczycieli posiada szkolenie w zakresie programów profilaktycznych typu „Spójrz inaczej”, „Siedem Kroków”, pedagog posiada ukończone studium socjoterapii, dobre zaplecze do prowadzenia zajęć (sala gimnastyczna, boisko, sale lekcyjne)	Brak środków finansowych na zajęcia profilaktyczne, brak psychologa	Pozyskanie partnerów do współpracy w zakresie profilaktyki i oddziaływań wychowawczych, pomocy społecznej.
Gminny Ośrodek Kultury	11 osób zatrudnionych łącznie z biblioteką, tylko 3 osoby na pełnym etacie, podstawowy sprzęt nagłaśniający do obsługi imprez masowych, ksero, czytelnia internetowa, podstawowy sprzęt sportowy, sprzęt szachowy,	Brak instruktora ds. sportu, zużyty sprzęt nagłaśniający, brak scena, brak boiska do rozgrywek sportowych,	Zwiększenie środków finansowych, które pomogą uzupełnić braki sprzętowe, większe zrozumienie władz gminnych do istnienia takiej instytucji na terenie gminy
Służba zdrowia	Dobrze wyszkolony personel medyczny	Dobre warunki lokalowe do pracy	Gotowość do współpracy z innymi partnerami
Policja	7 funkcjonariuszy, posiadają alkotest, 2 samochody służbowe	Trudne warunki lokalowe, brak narkotestu	Zabezpieczenie lokalu stosownego do prowadzenia tego typu pracy
Ochotnicza Straż Pożarna	Instruktor do zajęć sportowych, świetlica środowiskowa (bilard, telewizor, stół do gry w tenisa)	Brak wykwalifikowanej kadry do pracy w świetlicy środowiskowej	Zwiększenie środków finansowych
Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży	Zespół muzyczny, kilkunastu animatorów pracy z dziećmi, ściśle połączone z działalnością	Brak dobrze wyposażonego lokalu na spotkania, brak sprzętu	Otrzymanie sali do miejsca spotkań w nowo wybudowanej parafii

	harcerską		
Klub Abstynenta	Terapeuta, 5 stałych osób przychodzi na spotkania	Klub nie posiada własnego sprzętu korzysta ze sprzętu GOK, Urzędu Gminy	Zmiana w świadomości społecznej
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	8 osób (nauczyciele, pracownik Urzędu Gminy, GOPS, GOK),	Nie posiada własnego sprzętu korzysta ze sprzętu GOK, sympatyków, szkoły,	Większe zrozumienie społeczne dla prowadzonych działań
Arka Noego	5 osób zatrudnionych 1 osoba kończy Studium Terapii Uzależnień, fax, telefon,	Brak sprzętu komputerowego, kwalifikacje specjalistyczne	Środki finansowe pomogą uzupełnić braki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wywiadów z przedstawicielami instytucji

Współpraca w ramach partnerstwa umożliwia wykorzystanie wiedzy i zasobów organizacji i osób współpracujących. Pozwala to na to, aby poszczególnymi zagadnieniami zajmowały się najbardziej kompetentne grupy osób. Efektem jest komplementarność działań i specjalizacja. Partnerstwo umożliwia również sięgnięcie po większe środki. W wyniku współpracy pojawiają się nowe inicjatywy, a wypracowane rozwiązania są bardziej kreatywne.

8. Analiza SWOT

Celem wykonania analizy SWOT jest uporządkowanie informacji i przekonań pozyskanych z diagnozy na temat analizowanego obszaru. Pozwoli to w sposób możliwie obiektywny ocenić, jaka jest obecna sytuacja i jakim potencjałem dysponujemy.

Tabela 20. Analiza SWOT problemu narkoman

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby osób i rodzin ubogich na terenie gminy • Rozwój problemów społecznych powodujących sytuacje kryzysowe (niepełnosprawność, alkoholizm, długotrwała choroba) • Wzrost liczby rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego • Rozpowszechnienie używania środków psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej • Problemowe używanie alkoholu przez osoby dorosłe • Bezrobotne osoby uzależnione • Brak dostatecznej informacji na temat możliwości pomocy dla osób dotkniętych problemem uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • Baza infrastruktury społecznej. • Duże zaangażowanie lokalnych instytucji w działania profilaktyczne • Dobra współpraca międzyinstytucjonalna na szczeblu gminnym • Aktywna animacja działań profilaktycznych w środowisku ze strony organizacji pozarządowych • Przeszkoleni nauczyciele pod kątem realizacji programów profilaktycznych w szkole • Świadomość społeczności lokalnej zagrożeniem problemem narkomanii • Świadomość społeczna konieczności pomocy osobom uzależnionym • Świadomość społeczna, co do wagi profilaktyki domowej w procesie wychowania

<ul style="list-style-type: none"> • Brak atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego przez młodzież • Tolerancja rodziców na picie piwa alkoholu i palenie papierosów przez młodzież • Brak wczesnej interwencji ze strony rodziców • Ogólnie łatwy dostęp do środków psychoaktywnych. • Brak dostępu do profesjonalnych usług poradnictwa w zakresie zapobiegania uzależnieniom oraz nowoczesnych usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych, readaptacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin • Niski stopień rozwoju infrastruktury rekreacyjno – kulturalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Restrykcyjne podejście osób dorosłych do problemu narkomanii • Przekonania normatywne młodzieży potępiające używanie narkotyków • Punkt konsultacyjny dla osób z problemami uzależnień • Klub integracji społecznej • Regulacje prawne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom umożliwiające stałe dochody gminy na cele profilaktyki, w tym finansowanie zaplanowanych działań
Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy wzrost rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej oraz rozwój związanych z tym problemów zdrowotnych i społecznych w wyniku łatwego dostępu do narkotyków w szkołach i miejscach rekreacji • Słaba kondycja finansowa samorządu gminy ograniczająca możliwości partycypowania w kosztach realizacji działań profilaktycznych. • Niezdolność i niechęć długookresowo bezrobotnych osób uzależnionych do udziału w programach aktywizujących mimo podejmowanego wysiłku edukacyjnego • Powszechnie lansowany i promowany konsumpcyjno – rozrywkowy styl życia młodzieży • Migracje ludności sprzyjające rozprzestrzenianiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytetowy charakter polityki integracji społecznej • Duża ilość programów szkoleniowych dla kadr organizujących profilaktykę środowiskową • Dostępność środków UE na działania prorozwojowe • Wymiana informacji i doświadczeń na temat działań profilaktycznych w drodze współpracy zewnętrznej • Rozwój kompetencji sektora pozarządowego reprezentującego prawa i interesy grup społecznych oraz budującego sieć usług społecznych • Wdrażanie działań ustawy o zatrudnieniu socjalnym jako podstawy prawnej do udzielania pomocy osobom uzależnionym, które nie mają zatrudnienia

9. Program działania na lata 2008 – 2010

9.1. Cele główne i wskaźniki osiągnięć

Lp.	Cel główny	Wskaźniki osiągnięć	Źródła weryfikacji
1.	Zredukowany odsetek młodzieży używającej legalne i	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek odsetka młodzieży używającej środki 	<ul style="list-style-type: none"> • Badania ankietowe wśród młodzieży

	nielegalne psychoaktywne.	środki	psychoaktywne.	szkolnej.
2.	Abstynencja uzależnionych.	osób	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób z zaburzeniami zdrowotnymi z powodu zażywania narkotyków leczonych w poradniach leczenia uzależnień i poradniach ochrony zdrowia, Liczba klientów pomocy społecznej w kategorii osób uzależnionych od narkotyków. 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania placówek ochrony zdrowia oraz punktu konsultacyjnego, Sprawozdania GOPS.
3.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup zwiększonego ryzyka – bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych i ubogich itp.		<ul style="list-style-type: none"> Odsetek klientów pomocy społecznej w różnych kategoriach problemowych objętych działaniami aktywnej integracji (kontrakty socjalne, Klub integracji społecznej, Centrum integracji społecznej). 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Sprawozdania instytucji integracji społecznej.

9.2. Cele szczegółowe, działania, wskaźniki realizacji, źródła weryfikacji

Cel główny nr 1. Zredukowany odsetek młodzieży używającej legalne i nielegalne środki psychoaktywne

Lp	Cele operacyjne	Działania	Wskaźniki realizacji	Źródła weryfikacji
1.	Pomoc i opieka profilaktyczno – wychowawcza dla rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Praca socjalna w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną, Poradnictwo psychologiczne i prawne prowadzone przez ośrodki pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba świetlic na terenie gminy, Liczba dzieci w świetlicy, Wydatki w budżecie gminy na prowadzenie świetlicy, Liczba godzin poradnictwa w tygodniu, Liczba osób korzystających 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania z działalności świetlic, Sprawozdanie z punktu poradnictwa.

			z porad, liczba udzielanych porad.	
2.	Wiedza rodziców na temat zagrożenia narkomanią, sposobów zapobiegania i możliwości pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> • Kampania edukacyjna „Rodzina razem przeciw zagrożeniom” - festyn rodzinny, • Spotkanie edukacyjne dla rodziców gimnazjalistów z terapeutą ze Stowarzyszenia Pomocy „Arka Noego”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących, • Liczba zawartych umów, koszty, • Liczba rodziców, • Umowa zewnętrzna na przeprowadzenie spotkania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Badania ankietowe wśród rodziców na temat wykonanych zadań.
3.	Dobra komunikacja między rodzicami a dziećmi w codziennych relacjach.	<ul style="list-style-type: none"> • Cykliczne zajęcia warsztatowe „Szkoła dla rodziców”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba godzin zajęć, • Liczba rodziców uczestniczących w zajęciach, • Liczba zawartych umów, • Wydatki w budżecie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawozdanie z prowadzonych zajęć merytoryczne i finansowe wykonane przez szkoły i organizacje pozarządowe.
4.	Postawy prozdrowotne młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programu profilaktycznego „Teatr Milowego Kroku”, • Gminny konkurs literacki i plastyczny „Zdrowa rodzina”, • Gminny Konkurs Profilaktyki Uzależnień dla uczniów klas VI, • Spotkanie edukacyjne uczniów gimnazjum z terapeutą ze Stowarzyszenia pomocy „Arka Noego”, • Wakacyjny Turniej Szóstek Piłkarskich, • Rajd rowerowy lub pieszy, • Wycieczka krajoznawcza, • Zajęcia sportowe dla uczniów gimnazjum, • Złot narciarski na Świniej Górze. • Kampania edukacyjna z udziałem teatrów ulicznych i działań parateatralnych młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych akcji, • Liczba uczestników, • Wydatki w budżecie gminy i podmiotów partycypujących. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawozdania z przebiegu konkursów i programów wykonane przez szkoły, organizacje pozarządowe oraz Urząd Gminy.
5.	Umiejętności interpersonalne i asertywne młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programu profilaktycznego „Spójrz inaczej” w szkołach, • Realizacja programu „Dziękuję NIE” w GOK. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba spotkań w ramach programu, • Liczba uczestników, • Wydatki w budżecie gminy i podmiotów realizujących zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawozdania merytoryczne i finansowe ze szkół i GOK z realizacji programów, • Ankieta przeprowadzona na wśród uczestników programów.

6.	Pozytywne wzorce grup rówieśniczych.	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja programu „Liderzy młodzieży” w gimnazjum. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spotkań w ramach programu, Liczba uczestników, Liczba wyszkolonych liderów, Wydatki w budżecie gminy i podmiotów realizujących zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania merytoryczne i finansowe ze szkół z realizacji programu, Ankieta przeprowadzona na wśród uczestników programów.
7.	Wiedza i świadomość sprzedawców na temat szkodliwości środków psychoaktywnych w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenie dla sprzedawców, Dystrybucja ulotek i broszur wśród sprzedawców napojów alkoholowych i tytoniu. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba umów zewnętrznych zawartych na przeprowadzenie szkolenia, Liczba szkoleń, Liczba uczestników szkolenia, Wydatki w budżecie gminy na szkolenie. 	<ul style="list-style-type: none"> Lista obecności na szkoleniu, Sprawozdanie merytoryczne i finansowe realizatora.

Cel główny nr 2. Abstynencja osób uzależnionych

Lp	Cele operacyjne	Działania	Wskaźniki realizacji	Źródła weryfikacji
1.	Profesjonalne poradnictwo i terapia osób uzależnionych.	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie szkolenia certyfikowanych specjalistów i instruktorów terapii uzależnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyszkolonych terapeutów, Wydatki w budżecie gminy na cele szkolenia. 	<ul style="list-style-type: none"> Dokumenty GKRPA, Sprawozdania instytucji leczenia i terapii uzależnień.
2.	Wiedza osób uzależnionych na temat instytucji i programów wspierających trwanie w abstynencji.	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie informatora o programach i instytucjach pomocy oraz integracji. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydrukowanych informatorów, Liczba rozprowadzonych informatorów, Wydatki w budżecie gminy na druk informatorów. 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Gminy – materiały sprawozdawcze GKRPA.

Cel główny nr 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup zwiększonego ryzyka – bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, ubogich itp.

Lp	Cele	Działania	Wskaźniki	Źródła
----	------	-----------	-----------	--------

	szczegółowe		realizacji	weryfikacji
1.	Wiedza osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi na temat oferty pomocy w środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie ulotki informacyjnej „Gdzie szukać pomocy” zawierającej informacje dotyczące profilaktyki, terapii i działań postrehabilitacyjnych, Utworzenie Punktu Informacji Obywatelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba ulotek wydrukowanych, Liczba ulotek rozprowadzonych, Koszty druku i dystrybucji, Koszty utworzenia, umowa zlecenie dla prowadzącego, Liczba godzin dyżuru, Liczba udzielonych porad. 	Sprawozdanie z działalności PIO oraz GKRPA.
2.	Abstynencja osób uzależnionych po zakończonym leczeniu.	<ul style="list-style-type: none"> Spotkania integracyjne, rocznicowe w Klubie Abstynenta. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spotkań, Liczba uczestników spotkań. 	Sprawozdanie z działalności klubu.
3.	Aktywne funkcjonowanie, w tym zwiększenie szans na rynku pracy osób z grup zwiększonego ryzyka wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> Praca socjalna, Kontrakty socjalne, Prace społeczno – użyteczne, Zajęcia grupowe w ramach reintegracji społecznej i zawodowej w KIS. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników KIS, Liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych, Liczba umów za wartych na prowadzenie KIS. 	Materiały sprawozdawcze GOPS.
4.	Dobrze przygotowana kadra dla celów terapii, rehabilitacji i reintegracji.	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenie dla specjalisty terapii uzależnień od narkotyków, Szkolenie pracowników socjalnych na temat programów reintegracji społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkoleń, Liczba przeszkolonych osób, Wydatki w budżecie gminy. 	Zaświadczenia o ukończonych szkoleniach.
5.	Interwencja kryzysowa dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach trudnych.	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej, Porady w zakresie interwencji kryzysowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Koszty utworzenia Punktu w tym wydatki w budżecie gminy, Liczba godzin obsługi w tygodniu w Punkcie, Umowy zlecenia na zatrudnienia psychologa i prawnika, Liczba klientów, Liczba udzielonych porad. 	Sprawozdanie z pracy Punktu.

9.3 Harmonogram działań oraz budżet.

Środki finansowe na realizację programu zapewnione są zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

(Dz. U. z 2002r. Nr 147 poz. 1231 z późniejszymi zm.). Są to wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Na realizację zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2008 – 2010 przeznacza się kwotę ogółem 14 000 zł. tj. 4 500 zł na 2008r, 5 000 na 2009r i 4 500 zł na 2010r.

Odwołując się do analizy partnerów w realizacji poszczególnych zadań, bierze się również pod uwagę partycypowanie w kosztach programu przez organizacje pozarządowe. Przewiduje się minimalny udział finansowy organizacji pozarządowych w wysokości 15 % całkowitych wydatków kwalifikowanych na realizację określonych zadań, uwzględnianych w konkursach ofert współpracy ogłaszanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Poza tym dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania może być zapewniony w przypadku szkoleń dla różnych grup zawodowych, organizowanych przez podmioty zewnętrzne o zasięgu wojewódzkim czy krajowym w ramach absorpcji Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki), w szczególności na temat integracji społecznej osób uzależnionych i innych narażonych na wykluczenie społeczne, który to problem uwzględniono w niniejszym programie. Działania związane z pracą socjalną, kontraktami społecznymi, zajęciami reintegracji i readaptacji społecznej wykonują pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz osoby zatrudnione w punkcie konsultacyjnym w ramach współpracy wolontarystycznej, dlatego nie spowoduje to dodatkowych wydatków budżetowych w programie.

Cel główny nr 1.

Zredukowany odsetek młodzieży używającej legalne i nielegalne środki psychoaktywne

L.p.	Nazwa działania	Termin realizacji			Budżet		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
1.	Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła	200,00 PLN	200,00 PLN	200,00 PLN
2.	Praca socjalna w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła			
3.	Poradnictwo psychologiczne i prawne prowadzone przez ośrodek pomocy społecznej.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła	300,00 PLN	300,00 PLN	300,00 PLN
4.	Kampania edukacyjna „Rodzina razem przeciw zagrożeniom” - festyn rodzinny.	Czerwiec	Czerwiec	Czerwiec	500,00 PLN	500,00 PLN	500,00 PLN

5.	Spotkanie edukacyjne dla rodziców gimnazjalistów z terapeutą ze Stowarzyszenia Pomocy „Arka Noego”.	Maj	Maj	Maj	100,00 PLN	100,00 PLN	100,00 PLN
6.	Cykliczne zajęcia warsztatowe „Szkola dla rodziców”.		Praca ciągła			1000,00 PLN	
7.	Realizacja programu profilaktycznego „Teatr Miłowego Kroku”.	Lipiec	Sierpień	Lipiec	100,00 PLN	100,00 PLN	100,00 PLN
8.	Gminny konkurs literacki i plastyczny „Zdrowa rodzina”.	Marzec	Marzec	Marzec	100,00 PLN	100,00 PLN	100,00 PLN
9.	Gminny Konkurs Profilaktyki Uzależnień dla uczniów klas VI – tych.	Luty	Luty	Luty	100,00 PLN	100,00 PLN	100,00 PLN
10.	Spotkanie edukacyjne uczniów gimnazjum z terapeutą ze Stowarzyszenia pomocy „Arka Noego”.	Październik	Październik	Październik	100,00 PLN	100,00 PLN	100,00 PLN
11.	Wakacyjny Turniej Szóstek Piłkarskich.	Lipiec	Lipiec	Lipiec	300,00 PLN	250,00 PLN	200,00 PLN
12.	Rajd rowerowy lub pieszy.	Sierpień	Sierpień	Sierpień	150,00 PLN	150,00 PLN	150,00 PLN
13.	Wycieczka krajoznawcza.		Lipiec			400,00 PLN	
14.	Zajęcia sportowe dla uczniów gimnazjum.		Luty			400,00 PLN	
15.	Złot narciarski na Świniej Górze.			Luty			500,00 PLN
16.	Kampania edukacyjna z udziałem teatrów ulicznych i działań parateatralnych młodzieży.	Wrzesień			500,00 PLN		
17.	Realizacja programu profilaktycznego „Spójrz inaczej” w szkołach.		Wrzesień - luty			600,00 PLN	
18.	Realizacja programu „Dziękuję NIE” w GOK.	Lipiec			200,00 PLN		
19.	Realizacja programu „Liderzy młodzieży” w gimnazjum.	Praca ciągła			800,00 PLN		
20.	Szkolenie dla sprzedawców.	Czerwiec			400,00 PLN		
21.	Dystrybucja ulotek i broszur wśród sprzedawców napojów alkoholowych i tytoniu.			luty			100,00 PLN

Cel główny nr 2. Abstynencja osób uzależnionych

L.p.	Nazwa działania	Termin realizacji			Budżet		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010

1.	Wspieranie szkolenia certyfikowanych specjalistów i instruktorów terapii uzależnienia.	W celu trzecim					
2.	Przygotowanie informatora o programach i instytucjach pomocy oraz integracji.			Październik			200,00 PLN
3.	Opracowanie ulotki informacyjnej: „Gdzie szukać pomocy” zawierającej informacje dotyczące programów i instytucji w zakresie terapii i działań postrehabilitacyjnych.		Maj			200,00 PLN	

Cel główny 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup zwiększonego ryzyka – bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, ubogich itp.

L.p.	Nazwa działania	Termin realizacji			Budżet		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
1.	Utworzenie Punktu Informacji Obywatelskiej.		Styczeń			500,00 PLN	
2.	Spotkania integracyjne, rocznicowe w Klubie Abstynenta.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła	200,00 PLN	100,00 PLN	200,00 PLN
3.	Praca socjalna.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła			
4.	Kontrakty socjalne.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła			
5.	Prace społeczno – użyteczne dla osób z grup ryzyka wykluczenia społecznego.		Maj - lipiec			500,00 PLN	
6.	Zajęcia grupowe w ramach reintegracji społecznej i zawodowej w KIS.	Praca ciągła	Praca ciągła	Praca ciągła			
7.	Szkolenie dla specjalisty terapii uzależnień od narkotyków.			Wrzesień			800,00 PLN
8.	Szkolenie pracowników socjalnych na temat programów reintegracji Społecznej.	luty			150,00 PLN		
9.	Utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej.			Styczeń			250,00 PLN
10.	Porady w zakresie interwencji kryzysowej.			Praca ciągła	300,00 PLN		600,00 PLN

9.4. System monitorowania i ewaluacji

Zbieranie informacji pozwalających ocenić, na ile przebieg realizacji programu jest zgodny z planem będzie zadaniem członków GKRPA. Odbędzie się to na podstawie analizy sprawozdań merytorycznych i finansowych wykonywanych po zakończeniu każdego roku kalendarzowego i przedkładanych na posiedzenie Rady Gminy. Ponadto na bieżąco będą analizowane sprawozdania dotyczące realizacji poszczególnych zadań jak również poniesione z tego tytułu koszty na podstawie zawieranych umów i przedkładanych faktur. Ewaluacja zostanie wykonana za 3 lata. Jej podstawą będzie analiza danych z badań ankietowych prowadzonych wśród młodzieży i osób dorosłych oraz informacje i statystyki z instytucji reagujących na problemy społeczne, wskazanych jako partnerzy programu.

10. Założenia i czynniki ryzyka w realizacji programu

Zakłada się, że w przypadku prowadzenia programów profilaktyczno – wychowawczych w szkołach nauczyciele częściowo zrealizują je w ramach swej pracy wychowawczej, co pozwoli obniżyć koszty realizacji. Ponadto w przypadku gdy Powiatowy Przegląd Teatrów profilaktycznych odbędzie się w budynku Zespołu Szkół, sala gimnastyczna i sale lekcyjne stanowiące zaplecze do występu, zostaną udostępnione bez opłaty. Będzie to wkład własny partnera w realizację zadania.

Opierając się na dotychczasowej bardzo dobrej współpracy z Poradnią Psychologiczną w Skarżysku – Kamiennej, zakłada się pozyskanie profesjonalnej kadry do prowadzenia zajęć z młodzieżą i rodzicami.

Zakłada się, że w przypadku szkoleń dla różnych grup zawodowych nawiązana zostanie współpraca z samorządem powiatowym, samorządem wojewódzkim oraz z organizacjami pozarządowymi. Szkolenie certyfikowanego terapeuty wykonane zostanie przez instytucję szkoleniową, która otrzyma wsparcie na cele szkolenia z Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, co pozwoli obniżyć ogólne koszty tego zadania poniesione przez Samorząd Gminy Blizyn.

Ryzykiem programu stać się może zbyt niska frekwencja społeczności lokalnej w proponowanej ofercie zajęć alternatywnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, gdy propozycje okażą się niezgodne z oczekiwaniami miejscowej społeczności.

Kolejne ryzyko stanowić może słaba kondycja finansowa samorządu gminy, co ograniczyło by możliwości partycypowania w kosztach realizacji zadań programu.

11. Informacja i działania konsultacyjne

Do informacji społeczności lokalnej wykorzystany zostanie Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Bliżynie oraz lokalna prasa. Ponadto organizowane będą debaty społeczne w trakcie wdrażania programu z udziałem społeczności lokalnej, a w szczególności z przedstawicielami instytucji realizujących zadania profilaktyki, organizacji pozarządowych i młodzieży szkolnej.